

Barnkonsekvensanalys: Bristande lokaler och utomhusmiljö för elever i anpassad grundskola

En adekvat fysisk miljö, både inomhus och utomhus, är avgörande för alla barns utveckling, lärande och välbefinnande. För elever i anpassad grundskola, med deras unika behov och förutsättningar, blir denna betydelse ännu mer framträdande. Att inte ha rätt lokaler och utomhusmiljö får direkta och indirekta negativa konsekvenser för dessa barn samt utgör en allvarlig inskränkning av deras rättigheter enligt Barnkonventionen. Det påverkar negativt deras hälsa, utveckling, lärande och möjligheter till delaktighet. En investering i rätt fysisk miljö för dessa elever är en fundamental rättighet och en förutsättning för att de ska kunna nå sin fulla potential.

Nedan presenteras en barnkonsekvensanalys som belyser de potentiella effekterna av att inte ha rätt lokaler och utemiljöer för elever i anpassad grundskola.

1. Rätten till bästa möjliga hälsa och utveckling (Artikel 6)

- Otillräckliga ytor inomhus (t.ex. avsaknad av motorikrum) och en trång/begränsad utomhusmiljö med få anpassade lekredskap hindrar elevernas möjlighet att utveckla sin grov- och finmotorik. Brist på rörelseutrymme kan leda till sämre koordination, balans och muskelstyrka, vilket i sin tur påverkar deras självständighet i vardagen.
- En miljö som inte är anpassad för sensoriska känsligheter (t.ex. dålig akustik, bländande belysning, för många intryck) kan leda till sensorisk överbelastning, stress och ångest hos eleverna. Avsaknad av lugna rum eller avskilda platser utomhus för vila och återhämtning förstärker detta.
- Brist på tillräcklig och anpassad ventilation kan leda till dålig luftkvalitet, vilket kan förvärra allergier och astma. Otillräckliga hygienutrymmen ökar risken för smittspridning.

2. Rätten till utbildning (Artikel 28)

- Klassrum som är för små, saknar flexibilitet eller har dålig akustik och belysning, försvårar koncentration och deltagande i undervisningen. Elevernas förmåga att tillgodogöra sig undervisning minskar när den fysiska miljön inte stödjer deras behov av struktur, lugn och möjlighet till individuellt arbete.
- Avsaknad av specialutrymmen som träningskök, ateljé eller bibliotek begränsar skolans möjlighet att erbjuda en bred och varierad undervisning som möter läroplanens mål och elevernas individuella läroplaner. Det försvårar träningen av praktiska färdigheter och livskunskap (ADL).
- Otillräckliga lokaler och en oändamålsenlig miljö gör det svårare för personalen att bedriva en individanpassad och kvalitativ undervisning, vilket i sin tur drabbar eleverna.

3. Rätten till vila, lek och fritid (Artikel 31)

- En utemiljö som är trång, saknar variation eller inte har anpassade lekredskap begränsar elevernas lek och kreativitet. Brist på ytor för både aktiv och lugn lek kan leda till konflikter och passivitet.

Tfn: 0345-18411

E-post: gunilla.abrahamsson@hylte.se

- En dåligt utformad utemiljö kan försvåra spontana sociala interaktioner och lek i grupp. Utan trygga och inspirerande platser för lek kan eleverna bli mer isolerade.
- Avsaknad av lugna zoner både inomhus och utomhus, där eleverna kan dra sig undan och återhämta sig från intryck, påverkar deras förmåga att reglera känslor och hantera stress.

4. Rätten att inte diskrimineras (Artikel 2)

- När lokaler och utemiljö inte är fullt tillgängliga eller anpassade, riskerar elever med funktionsvariationer att bli exkluderade från aktiviteter och delar av skolans verksamhet. De får inte samma möjligheter som andra barn att delta fullt ut i sin skolvardag.
- En miljö som signalerar att den inte är avsedd för alla barn kan omedvetet förstärka känslor av utanförskap och annorlundahet, vilket strider mot principen om inkludering.

5. Rätten till trygghet och säkerhet (Artikel 3, 19)

- Otillräcklig utformning av hygienutrymmen (t.ex. avsaknad av stödhandtag, halkiga golv) och utomhusmiljöer (t.ex. farliga ytor, bristande inhägnad) ökar risken för fall och andra olyckor.
- En oförutsägbar eller oöverskådlig miljö kan skapa oro och otrygghet. Brist på kontrollerade in- och utgångar i utemiljön kan leda till rymningsrisker, vilket skapar otrygghet för både elever och personal.